

Олим ва обид ёхуд умматнинг совути

11:07 / 16 февраль 1107

Ибнул Қойим үзининг «Мифтоҳу дорус саодати» номли китобида келтиради:

«Иbn Аббос розиёллоҳу анҳу айтади:

«Шайтонлар Иблисдан сўрашди:

- Сени олим вафот этганида қаттиқ хурсанд бўлганингни қўрамиз-у, обид ўлганида унчалик хурсанд бўлганингни қўрмаймиз. Сабаби нима?

Иблис деди:

- Мен билан юринглар!

Улар бирга бир ибодат қилиб турган обиднинг олдига келишди. Иблис обиддан сўради:

- Роббинг бутун оламни бир тухум ичиға жойлаштириши мумкинми?

Обид деди:

- Билмайман!

Иблис шайтонларга деди:

- Кўрдингизми, у ҳозир кофир бўлди!

Сўнгра улар биргаликда бир олимнинг ҳузурига келишди. Олим шогирдлари билан кулишиб сухбатлашмоқда эди. Иблис деди:

- Бизнинг сенга бир саволимиз бор эди!

Олим деди:

- Айтавер!
- Роббинг бутун оламни битта тухумга жойлай оладими?

- Албатта!
- Қандай қилиб?
- Роббим «бўй» деса тамом, бўлаверади!

Иблис шайтонларга деди:

- Кўрдингизми, обид ўзидан у ёқقا ўта олмайди. Олим эса кўп халқни мендан тортиб олди!».

Умматни олимлар муҳофаза қилишади. Улар умматнинг совути, метин тоғидирлар. Масалан мўътазила фитнасини олайлик. Бу эътиқод ҳатто саройгача етиб борди. Икки халифа Маъмун ва Муътисимлар бу ақиданинг даъватчиларига айланишди. Улар инсонларни мажбурлаб бу эътиқодга олиб кира бошлишди. Қанча олимлар қатл қилинди. Мусулмонларнинг ақидасини ҳимоя қилиш учун Аллоҳ таоло Аҳмад ибн Ҳанбал роҳимахуллоҳни ўртага ташлади. Бир кишининг саботи ва мунозараларда тоғдек туриб бериши, орқасига тушадиган қамчи ва дарраларга чидаб бериши билан Аллоҳ бу умматни бузуқ эътиқоддан сақлаб қолди.

Биз ибодатни камситмоқчи эмасмиз. Аммо обид ўзи бўлса, олим бутун бир умматdir. Шуни англатмоқчимиз холос.

Бир кишининг тузалиши ёки бузилиши унинг ўзидан нарига ўта олмайди. Тор доирада қолади.

Аммо олимнинг бузилиши ёки солиҳ бўлиши кўп инсонларга таъсир қилиши мумкин. Чунки инсонлар уларга эргашади, уларнинг амалини кузатиб туришади. Олимлар бузилса одамлар ҳам бузилади. Олимлар саботли бўлишса одамлар ҳам событ турла олишади!

Халифа Умар ибн Абдулазиз роҳимаҳуллоҳнинг халифа бўлишида, унинг адолат ила ҳукм қилишида олимлардан Ражо ибн Ҳайванинг ўрни беқиёсдир. Ражо олдинги халифа Сулаймон ибн Абдулмаликка ўзидан кейин Умарни валиаҳд қилишини айтган эди. Умарнинг нималар қилгани ҳаммага маълум. Албатта бу ислоҳотлардан олим Ражо ибн Ҳайванинг мезонида насибалар бўлади иншааллоҳ!

Мусулмон ўлкаларидан мўғулларнинг чиқиб кетишида уламолардан Иzz ибн Абдуссаломнинг хизматлари катта. Албатта унинг мезонида бундан насиба бўлажак иншааллоҳ. У ҳақ гапни гапириб, ҳақда событ турган эди!

Абдулқодир Полвонов

Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2023 йил 7 сентябрдаги 03-07/7119-рақамли хulosаси асосида тайёрланди.